

BRABANTS GOUD

DE GEELDERS • HET DOMMELDAL • DE BEERZE

Om het Natuurnetwerk Brabant te realiseren, verwerft ARK Rewilding Nederland gronden in Het Groene Woud. Dat doen we in het kader van het natuurrealisatieproject Brabants Goud in Het Groene Woud. Per 1 mei 2025 beschikten we over ruim 494 hectare grond. De ARK-methode: we verwerven gronden, zorgen voor de natuurinrichting en het tijdelijk beheer ervan. Eén van onze meest recente Brabants Goud-aankopen ligt tussen Olland en Sint Oedenrode.

Aardappelgallen in de eiken bij Heukelom
RALPH AKKERMANS

AARDAPPELS IN BOMEN

NOESTE WESPENARBEID

Heb je ze al gezien? Her en der hangen zomereiken vol met 'aardappeltjes'. Het zijn aardappelgallen, gevormd door aardappelgalwesp. De larven ontwikkelen zich in deze sponsachtige structuren tot volwassen exemplaren. Bij een zachte winter en warm voorjaar verschijnen ze vanaf mei in grote aantallen. Lees meer op [Nature Today](#).

Op Bobbelaer wiegt de jonge aanplant al volop mee met de (warme) voorjaarsbries.

RALPH AKKERMANS

NIEUWE AANPLANT

WEELDERIGE BOSSEN

Het was 'groeizaam weer' de afgelopen weken. In en rond de leembossen waren de frisgroene kleuren zo'n beetje onafgebroken te bewonderen. De nieuwe aanplant van toekomstig leembos groeit ronduit weelderig.

Het plantseizoen 2024-2025 is inmiddels succesvol afgerond. Op meerdere ARK-percelen hebben we de eerste aanzet tot nieuw bos gegeven. En dat terwijl het seizoen hortend en stotend op gang kwam door de eindeloze regen die in het najaar viel en de percelen veel te nat maakte. Al konden we op de hoger gelegen percelen nog wel terecht om veel bomen en struiken hun nieuwe stek te geven. Vanaf februari werd het steeds droger en dat was het sein om grootscheeps de rest in de grond te zetten. In totaal 131.222 stuks in 35 soorten, allemaal autochtoon en inheems.

BUITJE?

De eerste weken van mei waren zonovergoten, warm en droog. Gelukkig zit er (nog) genoeg vocht in de grond waardoor de nieuwe aanplant van bos het ontzettend goed doet. Al hopen we toch wel op een buitje binnenkort. De voorbereidingen voor het nieuwe plantseizoen zijn ook al gestart: in 2025-2026 gaan we verspreid door Het Groene Woud 100.000 tot 120.000 bomen en struiken planten.

Nieuwe zwarte populier groeit uitstekend ('t Hoefje). • RALPH AKKERMANS

BERGVELDWESPEN

INDICATOR VAN VERWILDERING

Tijdens een veldbezoek aan Spoordonk in mei zoemden er opvallend veel bergveldwespen (Polistes biglumis) rond op het oude maïspaneel tussen de Spoordonkseweg, de Kattenberg en de Beerze. “Ze hadden hun karakteristieke papierachtige nest laag in de vegetatie gebouwd”, zag Thijmen van Heerde van ARK. Dat ze zich hier, op deze door ARK verworven grond, behoorlijk thuis voelen, is geen toeval...

Bergveldwespen zijn opvallende, slanke wespen die in kleine kolonies leven en op insecten zoals rupsen jagen. Ze zijn zelden agressief en spelen een erg nuttige rol in het ecosysteem. Deze wespenssoort is één van de twee meest voorkomende veldwespen in Nederland. Thijmen: “Dat we ze nu op deze locatie in Spoordonk vinden, is precies hoe we het graag zien. Hun aanwezigheid is een mooie aanwijzing dat het oude maïspaneel zich al begint te ontwikkelen naar een robuuster, meer natuurlijk systeem. Insecten staan de laatste decennia erg onder druk. Daarom is het extra bijzonder om te merken hoe snel de natuur reageert als je haar weer de ruimte geeft.”

Deze bergveldwesp vindt het goed toeven in de voormalige maïsakker.
THIJMEN VAN HEERDE

GEURIGE VERRASSING

DASLOOK LANGS BEEKSCHE WATERLOOP

Dat de bodem in De Geelders tot bijzonder leven leidt, laat de paar vierkante meter daslook zien die hier al enkele jaren pal aan de Beeksche Waterloop groeit.

Daslook. • BERT VERVOORT

Langs de Beeksche Waterloop groeit al enkele jaren daslook met mooie stervormige bloemetjes.

BERT VERVOORT

Daslook (*Allium ursinum*) is een groene plant uit de narcis-familie. Ze heeft stervormige witte bloemetjes die in bloeitijd (april – juni) als een bloementapijt de bosbodem bedekken. Tegen de zomer vindt vruchtzetting plaats, daarna sterft de plant af. Daslook groeit op voedselrijke, kalkhoudende, vochtige grond, vooral in loofbossen. Het plantje is in het wild dan ook vooral te vinden in de hellingbossen in Zuid-Limburg. Getuige de aanwezigheid van de plant bij de Beeksche Waterloop gedijt daslook ook goed op specifieke plaatsen in de leembossen van Het Groene Woud.

UIENGEUR

Als daslook niet in bloei staat, kan de plant wel eens verward worden met een lelietje-van-dalen. Dat je te maken hebt met daslook merk je vooral aan de sterke uiengeur die ze verspreidt. Vooral bij windstil weer is dat goed te ruiken. Daslook wordt in Nederland niet veel geplukt. In Centraal-Europa, waar de plant veelvuldig voorkomt, wel. Daar belandt daslook, juist vanwege de uiachtige geur en smaak, vaak in salades, soepen, marinades en pesto.

NATUURONTWIKKELING IN HET GROENE WOOD

DE WEG VOORUIT IN BRABANT

In Noord-Brabant worden op verschillende plaatsen initiatieven genomen om natuurgebieden te herstellen, uit te breiden en beter te verbinden. In Het Groene Woud werkt ARK Rewilding Nederland aan zulke projecten.

Ook organisaties als Brabants Landschap, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten houden zich daarmee bezig, vaak in samenwerking met overheden en andere partijen. Een waardevol project is bijvoorbeeld 'Dommeldal uit de Verf'. Dit wordt onder aanvoering van Brabants Landschap uitgevoerd in het beekdal van de Kleine Dommel en de Dommel, ten zuiden van het Dommelgebied waar ARK haar activiteiten ontplooit.

NOG VEEL WERK TE DOEN

Deze initiatieven zijn essentieel, want de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant (NNB) is nog lang niet voltooid. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS), nu bekend als het Natuurnetwerk Nederland (NNN), is al sinds 1990 in ontwikkeling, maar nog steeds zijn er gebieden die wel zijn aangewezen als natuur, maar nog niet zijn verworven of ingericht. Dit is goed zichtbaar [op deze kaart](#) van het Groen Ontwikkelingsfonds Brabant (GOB): de gerasterde gebieden tonen de vooruitgang en de blauwe gebieden markeren de plekken waar nog actie nodig is.

Het particuliere eigendom 't Hoge Heynsselt aan de Dommel tussen Kasteren en Olland is onder begeleiding van ARK volledig natuurlijk ingericht. ARK verzorgde ook de (financiële) verantwoording voor de eigenaren.

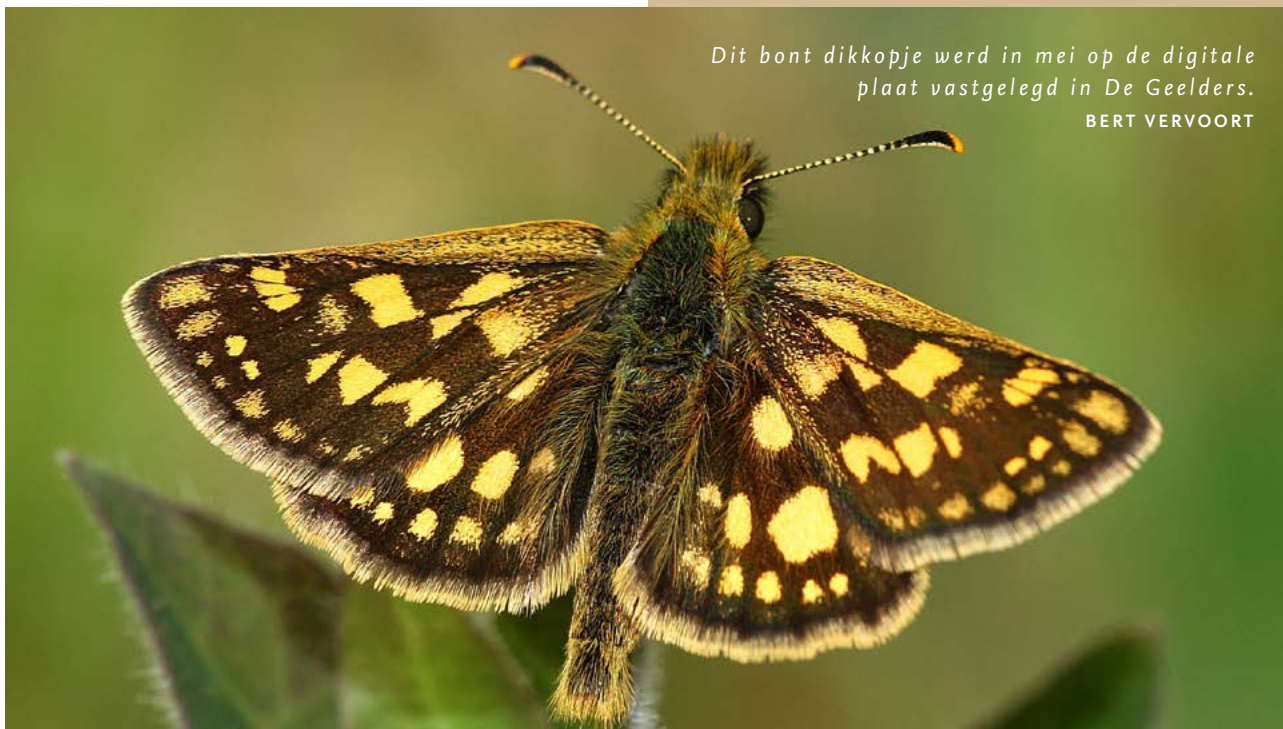
GER VAN DEN OETELAAR

BETROKKEN ZIJN

Om de achterstand in natuurontwikkeling in te halen, is actieve betrokkenheid van particulieren, organisaties en overheden essentieel. ARK heeft positieve ervaringen met het Groen Ontwikkelingsfonds Brabant (GOB) en moedigt grondeigenaren aan om met deze organisatie samen te werken aan het creëren van nieuwe natuur in Noord-Brabant. Via ARK kunnen particulieren kosteloos begeleiding krijgen bij subsidieaanvragen, vergunningen, inrichting van natuurgebieden en het opstellen van een verantwoording. Een succesvol voorbeeld hiervan is een particulier eigendom aan 't Hoge Heynsselt tussen Kasteren en Olland.

STAP VOORUIT

De huidige inspanningen zijn een hele mooie stap vooruit, maar er is nog veel werk te doen. Hoe sneller en effectiever we dit aanpakken, hoe beter we de Brabantse biodiversiteit en het landschap kunnen versterken voor toekomstige generaties.

*Dit bont dikkopje werd in mei op de digitale
plaat vastgelegd in De Geelders.*

BERT VERVOORT

BONT DIKKOPJE

SNEL EN ZELDZAAM

Hij is weer gespot: het bont dikkopje. In De Geelders om precies te zijn. Wil je hem met eigen ogen zien rondfladderen? Zoek dan naar zonnige, beschutte plekken met veel bloemen.

Het bont dikkopje (*Carterocephalus palaemon*) is een kleine vlinder die graag leeft in graslanden en bosranden. Je ziet hem vooral in mei en juni, want hij heeft maar één generatie per jaar. De mannetjes zijn altijd druk bezig met het verdedigen van hun plekje en jagen andere mannetjes weg. Dat doen ze snel en behendig, want ze zijn weliswaar klein maar hebben erg krachtige vleugels.

TIEN DAGEN ZONNEN

De rupsen leven op pijpenstrootje en hennegras. Ze gebruiken de

bladeren om schuilplaatsen te maken door er een soort kokertje van te spinnen. Daar groeien ze langzaam groter, slapen de hele winter in hun schuilplek en veranderen in het voorjaar, na een dag of tien zonnen, in een vlinder. Deze vlinder leeft van de nectar van bramenstruiken en van soorten als echte koekoeksbloem.

WATERPEIL VOLDOENDE HOOG

De meeste kans om het bont dikkopje aan te treffen, heb je in sommige delen van Midden-Limburg en de Achterhoek én in Brabant, in Het Groene Woud. ARK'er Ralph Akkermans legt uit dat de inrichtingsmaatregelen van ARK daar bij helpen. "Het leefgebied van het bont dikkopje moet flink vochtig zijn, omdat de planten waarop de rups leeft alleen in vochtige omstandigheden goed kunnen groeien. Zonder voldoende vocht zouden deze planten verdwijnen, waardoor de rupsen geen voedsel meer hebben. We vinden het dus erg belangrijk om het waterpeil voldoende hoog te houden. Verder moet je het maaien van de plekken waar rupsen zitten tot een minimum beperken. Liever nog minder dan jaarlijks, is ons devies."

TERUGKIJKTIP

UITZENDING VROEGE VOGELS IN HET GROENE WOOD

Op zondag 18 mei besteedde het programma Vroege Vogels een tv-uitzending aan de leembossen van Het Groene Woud. Gemist? [Kijk de aflevering hier terug!](#)

DE EENBES FLOREERT

GEDIJT GOED IN OUDE BOSSEN

Hij draagt maar één bloem en later één (giftige!) blauwzwarte bes: de eenbes (Paris quadrifolia). Deze bijzondere bosplant siert momenteel op tal van plekken de leembodem van De Geelders en De Scheeken.

De eenbes is een bijzondere verschijning in het bos. Met zijn eenvoudige voorkomen, perfecte symmetrie (vier bladeren in kruisvorm) en later die ene bloem en ene bes trekt hij de aandacht. Deze zeldzame plant gedijt het best in oude en vochtige loofbossen zoals die van De Geelders en De Scheeken.

RODE LIJST

De eenbes bloeit vroeg in het seizoen, van eind april tot juni. Daarna verschijnt de karakteristieke blauwzwarte bes. In de zomer sterft het bovengrondse deel af en verdwijnt de plant uit het zicht tót het volgende bloeiseizoen. Door ontginning en veranderingen in het landschap zijn veel groeiplaatsen verdwenen. Daardoor kwam de eenbes op de Rode Lijst terecht als kwetsbare soort. Dat de plant wel floreert in De Geelders en De Scheeken is een waardevolle indicator dat het bosmilieu van Het Groene Woud in goede staat is en een rijk ecosysteem herbergt.

Een 'tapijtje' eenbessen aan de Hamsestraat (Liempde) nabij De Scheeken

BERT VERVOORT

Close-up van een eenbes in De Geelders

ANNE HERPERS

Stobbenwal aan de rand van een ARK-perceel aan de Geeldersweg in Boxtel.
DIRK EIJKEMANS

NATUUR IN DE VERSNELLING

DOOD HOUT, BRON VAN LEVEN

In de afgelopen weken heeft ARK flink wat dood hout rondom De Geelders en het Elderbroek aangebracht. Reden: dood hout brengt het ecologische systeem na aanplant van percelen versneld op gang. Het brengt namelijk een explosie van leven met zich mee. Hoe meer dood hout er ligt, hoe hoger de soortenrijkdom.

Dood hout speelt een sleutelrol in de natuur. Afgestorven bomen met afbladderende bast, dode takken, stammen als een gatenkaas, omgevallen reuzen met een kroon van wortels... Ze zijn een ideale schuilplek voor dieren en mooie broedplaatsen en uitkijkposten voor heel veel vogels. Ook keversoorten, torren en andere insecten leven 'van' dood hout. In totaal is

Dode boomstronken op 't Hoefje in Olland.

RALPH AKKERMANS

zo'n tien procent van alle soorten ervan afhankelijk; in een bos is dit zelfs veertig procent.

GEEN VIJFTIEN JAAR WACHTEN

Het jarenlange devies van 'opruimen die handel' is al lang niet meer van toepassing. "Op de ARK-percelen laten we dood hout liggen", vertelt Dirk Eijkemans die dagelijks actief is met de inrichting van ARK-gronden. "Sterker nog, we brengen er dood hout náartoe. Zoals takkenhopen, boomstammen en -kronen. Daarmee brengen we het totale systeem versneld op gang. Zouden we dat niet doen, dan moeten we zo'n vijftien jaar wachten tot de nieuwe aanplant zelf zijn eerste dode hout 'produceert'. En het werkt: we zien dat vogels, paddenstoelen en talloze insecten er direct van profiteren."

[Lees meer over de rol van dood hout in de natuur.](#)

DOOD HOUT GEZOCHT

ARK probeert op elk in te richten perceel wat dood hout neer te leggen. Via diverse kanalen uit Het Groene Woud krijgen we regelmatig boomstronken aangeleverd. Méér gezond dood hout kunnen we altijd gebruiken. Heb jij boomstammen of grote boomstronken liggen en weet je niet wat je ermee moet doen? Stuur ons een berichtje!

Het dode hout moet wel aan een paar voorwaarden voldoen:

- Geen tuinafval.
- Geen groenblijvende struiken, coniferen of bamboe.
- Geen stronken waar (restanten van) Japanse duizendknoop op zitten.
- Stronken moeten vrij zijn van puin en kabels.

Maak een foto

Laat het ons weten als je over gezond dood hout beschikt via ralph.akkermans@ark.eu. Stuur ook een foto mee. Dan kunnen we beoordelen of jouw dode hout geschikt is voor het stimuleren van natuurontwikkeling op onze percelen.

20 JUNI: GOB-KENNISSESSIE

ONTDEK DE BRABANTSE NATUUR

Jiri van der Drift van het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) verzorgt op 20 juni a.s. een kennissessie over de Brabantse natuur. Interesse? Geef je snel op!

Jiri neemt je tijdens deze sessie mee in de fascinerende wereld van de Brabantse natuur. Je ontdekt:

- hoe Brabant zijn unieke landschap kreeg – van rivieren en ijs tot menselijke invloed.
- waarom biodiversiteit onder druk staat – en wat we daaraan kunnen doen.
- de impact van stikstof, droogte en versnippering op

natuurgebieden.

- het belang van natuurnetwerken zoals het Natuurnetwerk Brabant.
- welke soorten prioriteit hebben in Brabant – en hoe we ze beschermen.
- wat jij zelf kunt bijdragen aan een groener Brabant en wat je daarbij kunt verwachten van Groen Ontwikkelfonds Brabant.

De sessie vindt plaats op vrijdag 20 juni a.s. van 13:00 tot 16:00 uur in het Provinciehuis aan de Brabantlaan 1 in 's-Hertogenbosch.

DEELNEMEN?

Stuur dan een berichtje met je naam onder vermelding van 'Aanmelden Kennissessie natuur in Brabant' naar info@groenontwikkelfondsbrabant.nl. De bijeenkomst is niet digitaal te volgen.

VRAGEN STAAT VRIJ!

Deze nieuwsbrief is een initiatief van het Geeldersberaad, het Dommelberaad en het Beerzeberaad. Heb je vragen, opmerkingen of suggesties? Mail ze naar ARK-projectleider Ralph Akkermans: ralph.akkermans@ark.eu. Inmiddels ontvangen meer dan 1.635 geïnteresseerden de nieuwsbrief direct in hun mailbox en wordt hij in vele netwerken verspreid. Heb je deze nieuwsbrief via-via ontvangen en wil je deze voortaan rechtstreeks van ARK toegestuurd krijgen? Stuur dan een e-mail naar info@ark.eu onder vermelding van 'Aanmelden nieuwsbrief Brabants Goud'. Wilt u zich afmelden? Dat kan eveneens via info@ark.eu onder vermelding van 'Afmelden nieuwsbrief Brabants Goud'.

GEELDERSBERAAD: Provincie Noord-Brabant, Groen Ontwikkelfonds Brabant, gemeenten Sint-Michielsgestel, Boxtel, Meierijstad, Waterschap De Dommel, ZLTO, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Bosgroep-Zuid, Marggraff Stichting, Harry Suilen Advies en ARK Rewilding Nederland.

DOMMELBERAAD: Provincie Noord-Brabant, gemeenten Sint-Michielsgestel, Boxtel, Meierijstad, Son en Breugel, Waterschap De Dommel, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Harry Suilen Advies, Rentmeesters Meijs en Van Soest en ARK Rewilding Nederland.

BEERZEBERAAD: Natuurmonumenten, Provincie Noord-Brabant, Brabants Landschap, Waterschap De Dommel, gemeente Oirschot, Meijs Rentmeesterskantoor en ARK Rewilding Nederland.